

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 52/2002 vp

Hallituksen esitys laeiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain, eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 2002 lähettänyt sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan valmistelevalle hallituksen esityksen laeiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain, eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain muuttamisesta (HE 221/2002 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavana

- hallitussihteeri Pia Jokinen ja ylimatemaatikko Leena Väänänen, sosiaali- ja terveysministeriö
- finanssineuvos Urpo Hautala, valtiovarainministeriö
- erikoistutkija Arttu Juuti, Kilpailuvirasto

- ylimatemaatikko Jarkko Pajunen, Vakuutusvalvontavirasto
- johtaja Matti Uimonen, Eläketurvakeskus
- johtaja Matti Leppälä, Työeläkevakuuttajat TELA ry
- neuvottelupäällikkö Markku Lemmetty, Akava
- sosiaalipoliittinen asiamies Vesa Rantahalvari, Palvelutyönantajat
- lakimies Janne Metsämäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- varatuomari Mikko Nyyssölä, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- lakimies Irma Pahlman, Toimihenkilökeskujärjestö STTK.

Lisäksi valiokunta on saanut Suomen Yrittäjien kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin, eläkesäätiölakiin ja vakuutuskassalakiin säännökset, joilla laajennettaisiin työeläkevakuutusyhtiön vakuutuskannan, eläkesäätiön vakuutustoiminnan ja eläkekassan vastuun luovuttamis- ja vastaanottamismahdollisuuksia eläkelaitosten välillä siten, että toimenpiteet mahdollistaisivat myös kokonaan uuden eläkekassan tai eläkesäätiön perustamisen.

Esityksen mukaan työntekijäin eläkelain mukainen vakuutuskanta, vakuutustoiminta tai vastuu tai osa näistä voidaan luovuttaa tätä tarkoitusta varten perustettavaan uuteen eläkesäätiöön tai eläkekassaan. Luovutukset olisivat mahdollisia kuitenkin aikaisempaa laajemmin myös jo toiminnassa olevaan eläkesäätiöön tai eläkekassaan.

Edellytyksenä luovutuksille olisi, että ne työnantajat, joiden siirtyvästä vakuutuskannasta, vakuutustoiminnasta tai vastuusta olisi kyse,

täyttäisivät uuden eläkesäätiön tai eläkekassan perustamisen yhteydessä työnantajalle asetetut vaatimukset. Luovutus olisi mahdollinen ainoastaan luovuttavan ja vastaanottavan eläkelaitoksen välisin sopimuksin, eikä toimenpide saisi vaarantaa vakuutustoiminnan tervettä kehitystä.

Luovutustoimenpitein perustettavan uuden eläkelaitoksen vakavaraisuus ja riskinkantokyky selvitettäisiin toimintasuunnitelmalla. Toiminnan pitkäjänteisyyden takaamiseksi edellytettäisiin, että saman vakuutuskannan aikaisemmasta luovuttamisesta luovutushetkellä olisi kulunut vähintään viisi vuotta. Ehdotetussa uudessa vakuutuskannan luovutusjärjestelmässä ei kuitenkaan otettaisi huomioon sellaisia vakuutuskannan, vakuutustoiminnan tai vastuun luovutuksia, jotka on toteutettu ennen lain voimaantuloa.

Vakuutuskannan, vakuutustoiminnan tai vastuun luovuttaminen edellyttäisi Vakuutusvalvontaviraston suostumusta, ja eläkelaitosten tulisi täyttää laeissa säädetty vaatimukset toimen-

piteen jälkeen, kuten nykyisissäkin luovutustilanteissa.

Vakuutuskannan, vakuutustoiminnan tai vastuun luovuttamista koskevat ehdotukset perustuvat lakisääteisen työeläkejärjestelmän kilpailutyöryhmän sosiaali- ja terveysministeriölle 15 päivänä helmikuuta 2002 luovuttamaan mietintöön sekä kyseisen työryhmän asettaman jatko-työryhmän 22 päivänä tammikuuta 2002 laatimaan rahastonsiirron jatko-työryhmän loppuraporttiin.

Lisäksi mainittuihin lakeihin ehdotetaan eräitä voimassa olevien säännösten täsmennyksiä ja tarkistamisia ottaen huomioon oikeuskäytännössä jo tapahtuneet muutokset ja viranomaisten välinen toimivaltajako. Esitykseen sisältyy myös eräitä lisäeläkeoikeuksia koskevasta Euroopan unionin neuvoston direktiivistä johtuvia säännösehdoituksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksellä pyritään parantamaan työeläkelaitosten keskinäisiä kilpailuedellytyksiä laajentamalla vakuutuskannan siirtomahdollisuutta siten, että vakuutuskantaa voitaisiin siirtää myös työeläkeyhtiöstä säätiöön tai kassaan ja kassasta säätiöön. Valiokunta toteaa, että vapauttaessa työeläkevakuuttamista koskevaa kilpailua tulee erityistä huomiota kiinnittää eri laitostyyppien kilpailuedellytysten tasapuolisuuteen. Näin ollen eri laitostyyppisiä ei tarpeettomasti saa lainsäädännössä asettaa toisistaan poikkeavaan asemaan.

Esityksen mukaan vakuutuskannan, vakuutustoiminnan tai vastuun siirtäminen edellyttää

sekä luovuttavan että vastaanottavan työeläkelaitoksen suostumusta vakuutusvalvontavirastolta haettavan suostumuksen lisäksi. Lisäksi siirron edellytyksenä on, että vakuutuskannan edellisestä luovuttamisesta olisi kulunut vähintään viisi vuotta. Vakuutuskannan luovutus edellyttää lisäksi työnantajakohtaista vakuutettujen vähimmäismäärää. Valiokunta toteaa, että vakuutuskannan ja vakuutustoiminnan siirtämiselle nyt asetettavien edellytysten ja rajausten toimivuutta käytännössä tulee seurata ja järjestelmää mahdollisesti joustavoittaa, jos eri eläkelaitostyyppien toiminta- ja kilpailuedellytykset sitä vaativat. Valiokunta toteaa kuitenkin, että työeläkelaitosten joustavammat vaihdot eivät saa vaarantaa eläkevastuun katteeksi siirrettyjä varoja eivätkä myöskään vakuutusten sisältämiä etuja, mitkä seikat valvontatoiminnassa erityisesti on otettava huomioon.

Valiokunta ehdottaa työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain 1 §:n teknistä tarkistamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 2. ja 3. lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti (Valiokunnan muutosehdotukset):

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* työeläkevakuutusyhtiöistä 25 päivänä huhtikuuta 1997 annetun lain (354/1997) *1 §:n 3 momentti*, 7 §:n 4 momentti, 10 §, 27 §:n 5 momentti sekä 10 luvun ja 29 §:n otsikko ja 1 momentti sellaisina kuin niistä ovat *1 §:n 3 momentti laissa 51/2002*, 7 §:n 4 momentti laissa 306/1998, 10 luvun otsikko sekä 29 §:n otsikko ja 1 momentti laissa 640/1997, sekä *lisätään* lakiin uusi 6 a § ja 10 a luku seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 § (*Uusi*)

Lain soveltamisala

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 3, 3 a ja 4 a §:ää, 2 luvun 2 §:n 1, 2 ja 5 momenttia, 2 a §:ää, 4 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 5 §:n 1 ja 5 momenttia, 2 a lukua, 3 luvun *1 §:n 1 momenttia*, 1 a, 3, 4 ja 7 §:ää, 7 luvun 1 a §:n 1 ja 2 momenttia, 2 §:ää, 3 §:n 2—4 momenttia, 3 a §:ää, 7 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 10 luvun 2, 3 a, 3 b, 4 d ja 7 §:ää, 11 lukua, 12 luvun 1 §:n 2 momenttia ja 4 ja 5 §:ää, 13 lukua, 14 luvun 1 §:n 2 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 5 a §:n 2 momenttia ja 5 b ja 6 §:ää, 14 a luvun 7 §:n 4 momenttia ja 8 §:ää, 16 luvun 13 §:n 4 momenttia, 16 a luvun 9 §:n

4 momenttia sekä 10 ja 13—15 §:ää, 16 b luvun 4 §:n 3 momenttia eikä 18 luvun 9 §:n 2 momenttia.

3 luku

Työeläkevakuutusyhtiön osakkuus

6 a, 7, 10 ja 27 §
(Kuten HE)

10 luku

Työeläkevakuutusyhtiöiden sulautuminen, vakuutuskannan luovuttaminen toiselle työeläkevakuutusyhtiölle ja jakautuminen

29 §
(Kuten HE)

10 a luku

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Työnantajakohtaisen vakuutuskannan luovuttaminen eläkesäätiölle tai eläkekassalle

29 a—29 h§
(Kuten HE)

Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Marjatta Vehkaoja /sd	Pehr Löf /r
jäs.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Juha Rehula /kesk
	Merikukka Forsius /vihr	Päivi Räsänen /kd
	Tuula Haatainen /sd	Sari Sarkomaa /kok
	Inkeri Kerola /kesk	Arto Seppälä /sd
	Valto Koski /sd	Marjatta Stenius-Kaukonen /vas.
	Marjaana Koskinen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.